

Анализ и оптимизация на софтуерни приложения

Александър Пенев

Васил Василев

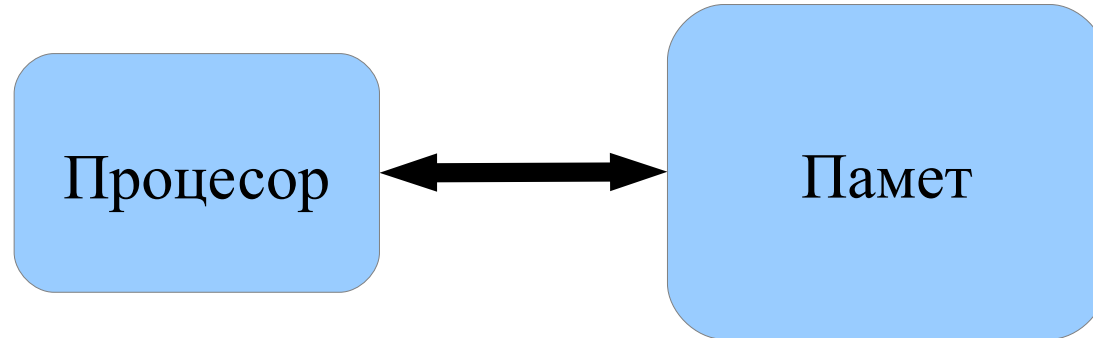
Йерархия на паметта

Съдържание

- ❖ Фон Нойманова архитектура
- ❖ История на оперативна памет
- ❖ Архитектура на DRAM
- ❖ Памет на много нива
- ❖ Кеш памети
- ❖ Кеш с директна асоциативност
- ❖ Кеш с множествена асоциативност
- ❖ Кеш с пълна асоциативност
- ❖ Примери

Тясно гърло при комуникацията

Производителността на високо-скоростните компютри обикновено е ограничена от *пропускателната способност и латентността*

- ❖ Латентност

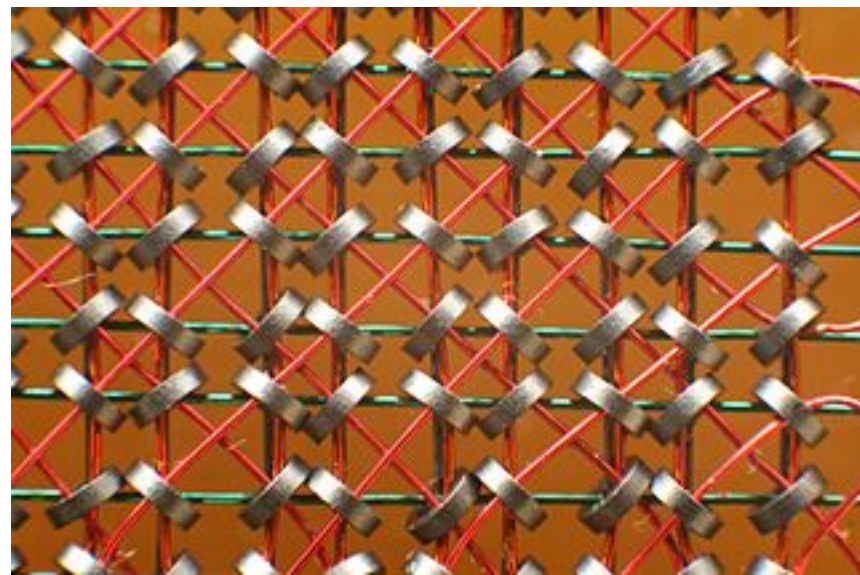
Времето за достъп до паметта >> Времето на цикъл на процесора

- ❖ Пропускателна способност

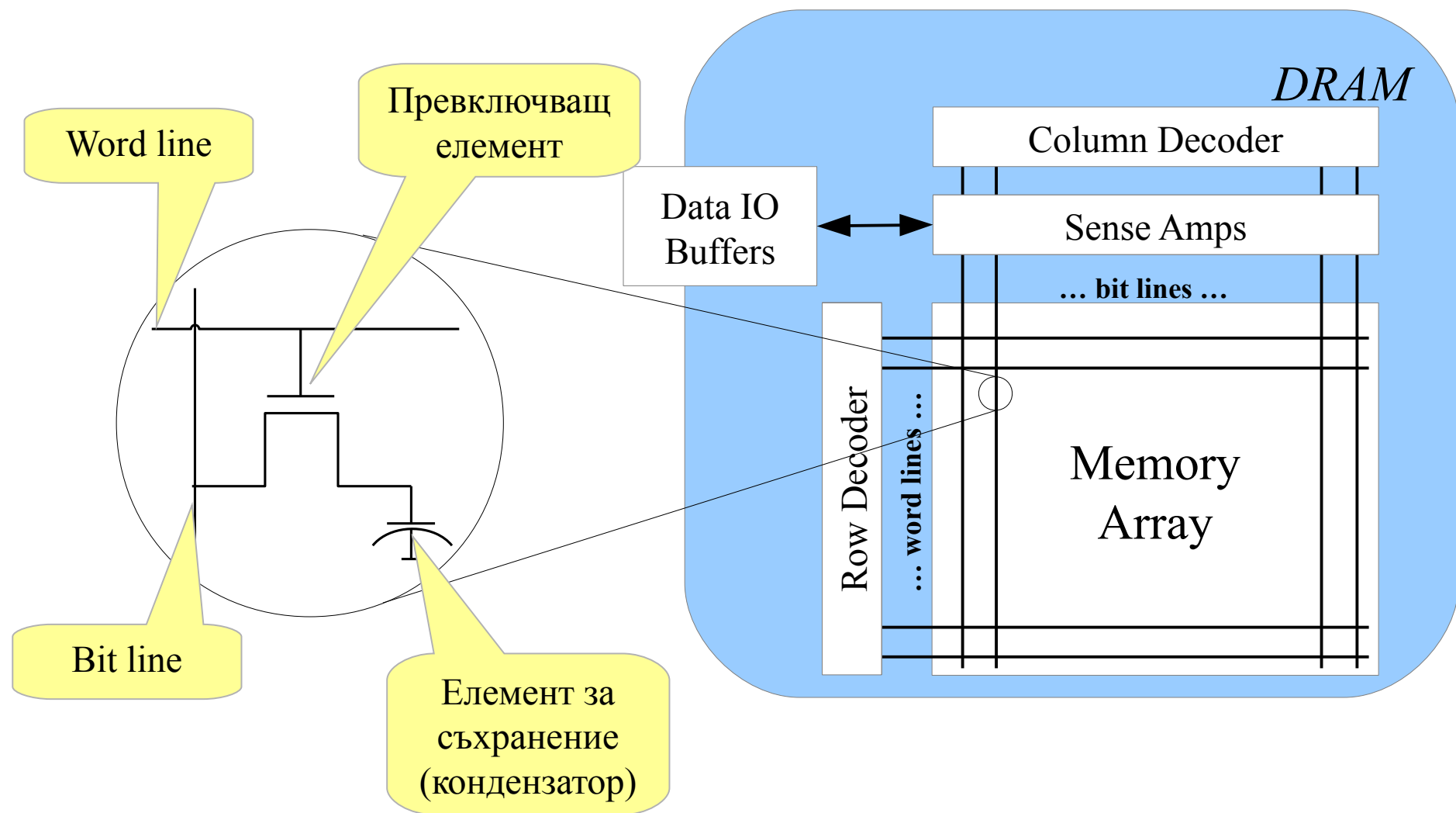
Максималният брой достъпи за единица време

Core Memory

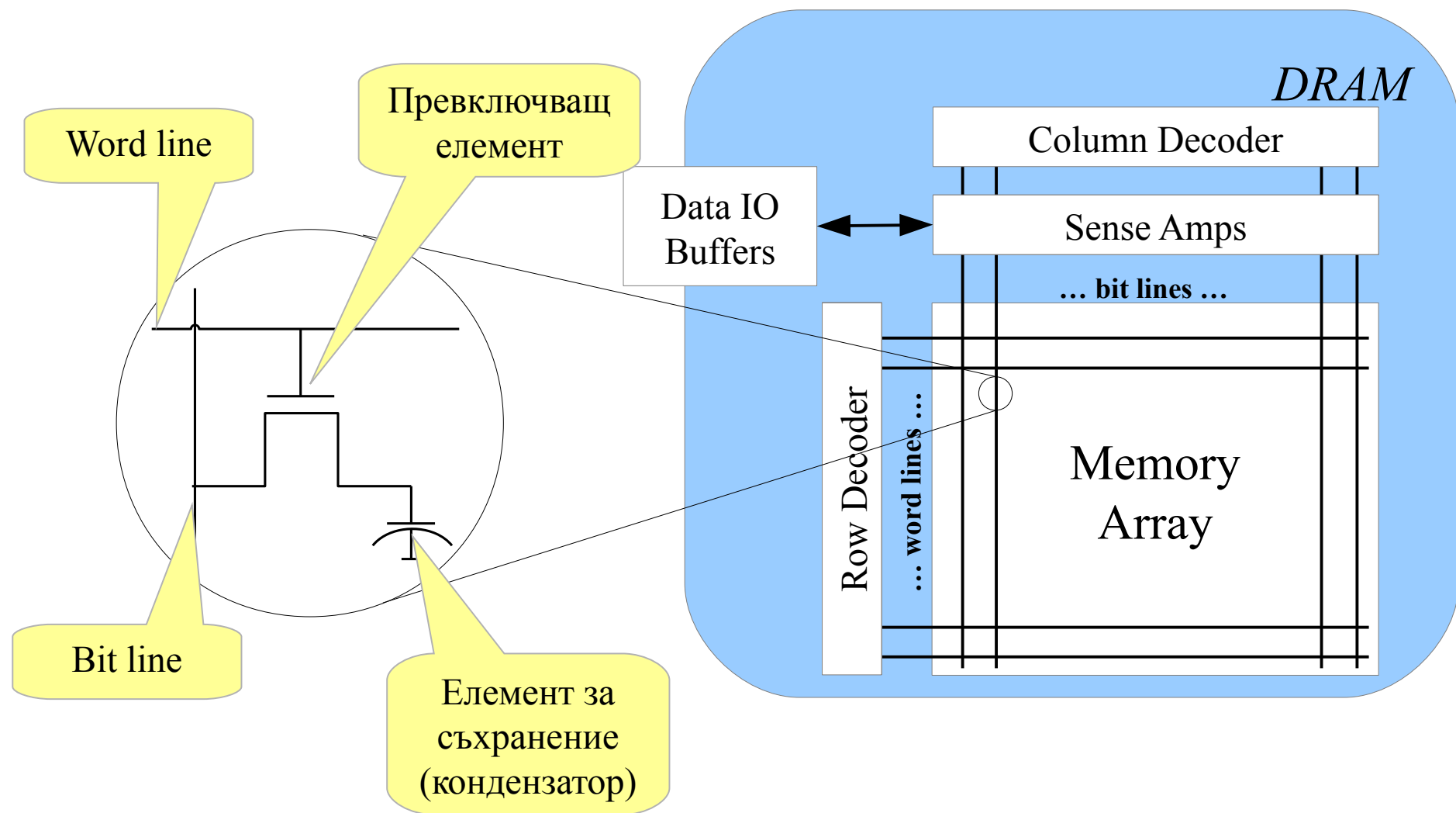
- ❖ Първата надеждна оперативна памет
- ❖ Предшественик на съвременната памет с произволен достъп (RAM)
- ❖ Битовете съхранени на магнетизирани ядра свързани в двумерна мрежа
- ❖ Използваше се до скоро в совалките на космическата програма на NASA

Памет от полупроводници. RAM

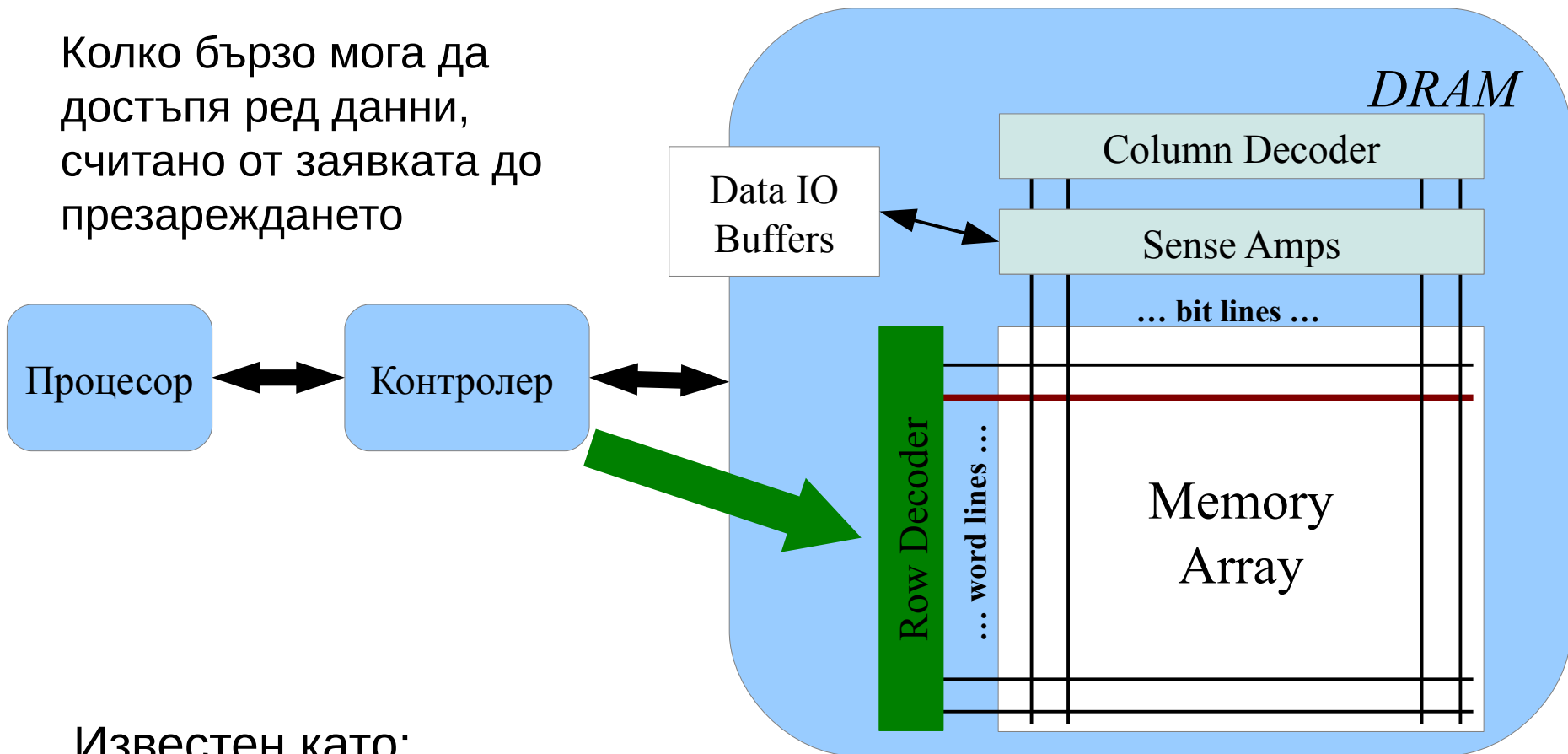

Памет от полупроводници. RAM

Протокол за достъп до DRAM

Колко бързо мога да достъпя ред данни, считано от заявката до презареждането

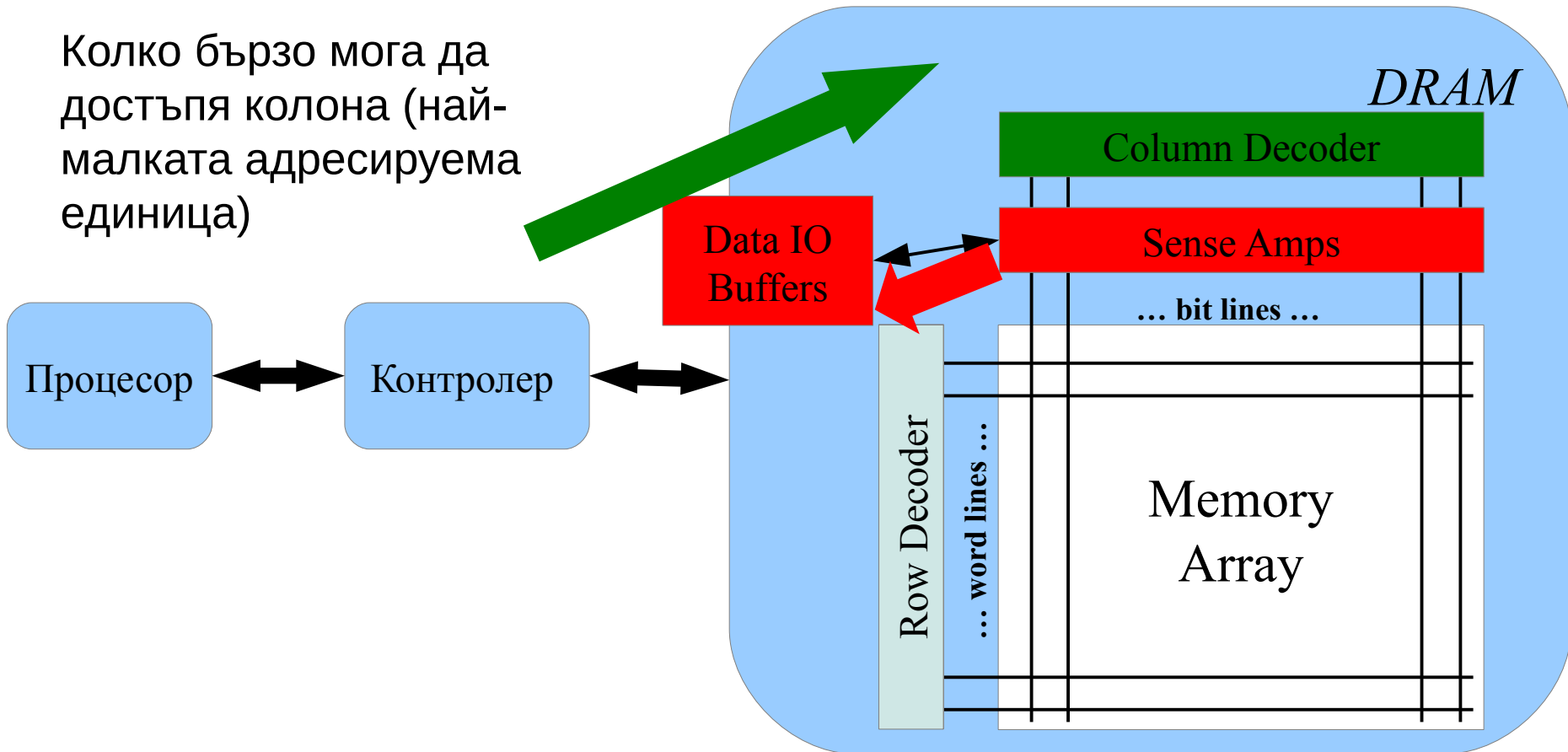

Известен като:

- ❖ Open a DRAM Page/Row или
- ❖ ACT (Activate a DRAM Page/Row)
- ❖ RAS (Row Access Strobe)

Протокол за достъп до DRAM

Колко бързо мога да достъпя колона (най-малката адресируема единица)

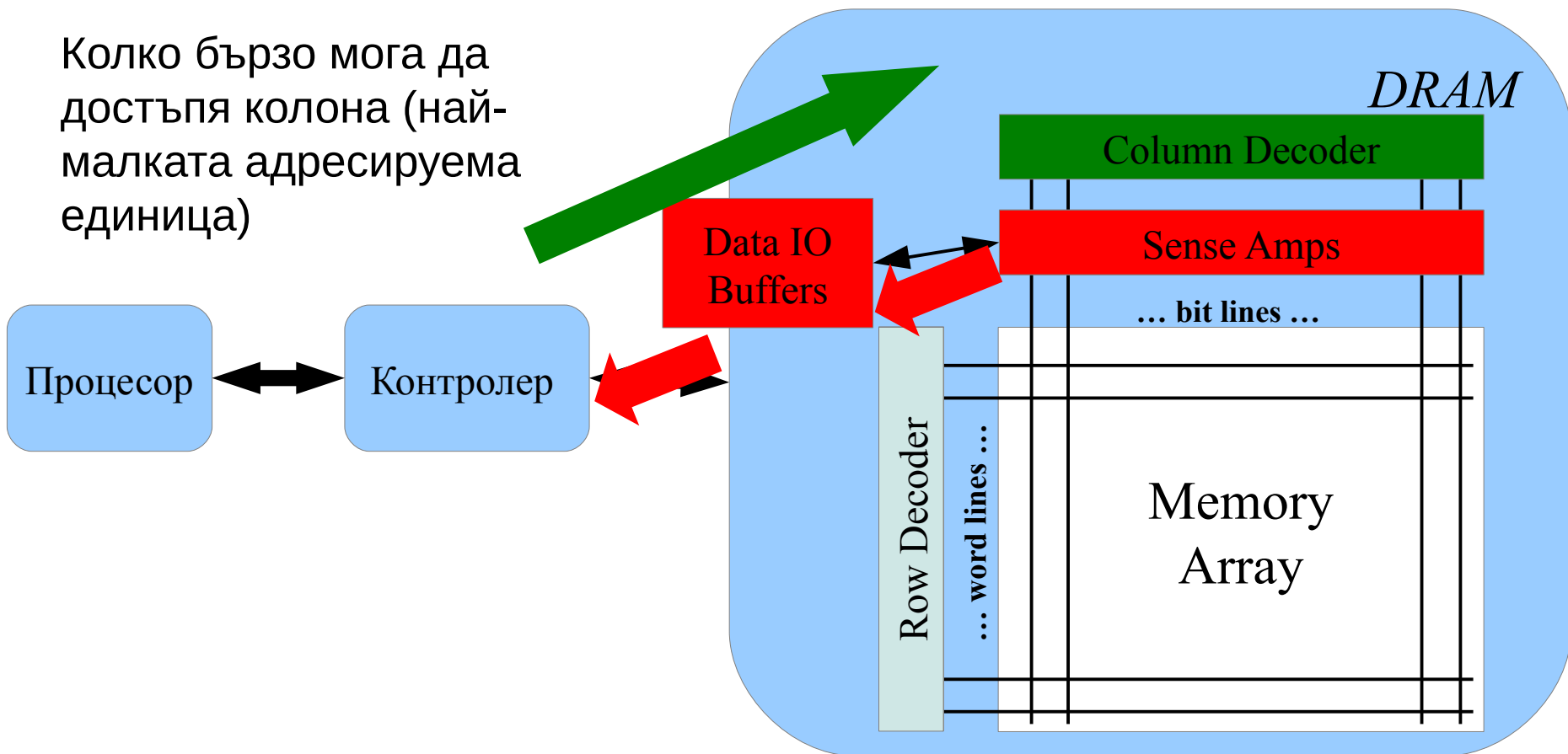

Известен като:

- ❖ READ Command
- ❖ CAS (Column Access Strobe)

Протокол за достъп до DRAM

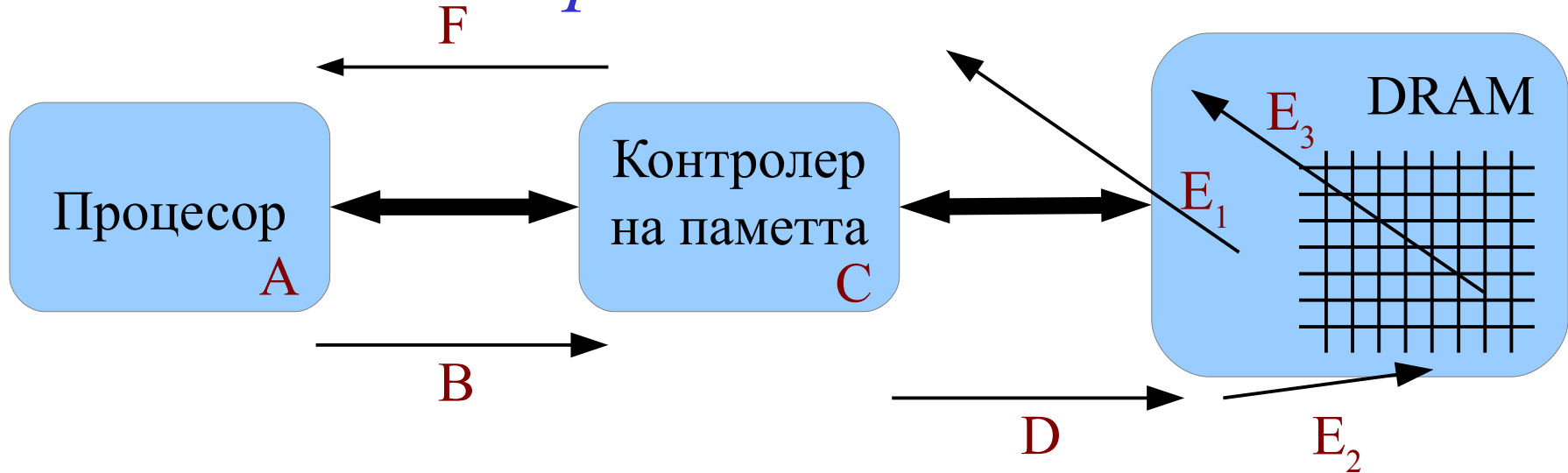
Колко бързо мога да достъпя колона (най-малката адресируема единица)

Известен като:

- ❖ CAS (Column Access Strobe)

Латентност при DRAM

A: Транзакцията може да бъде забавена в опашката

B: Транзакцията се изпраща до контролера

C: Транзакцията се конвертира до последователност от команди (може да има опашка)

D: Командите се изпращат до DRAM модула

E₁: Има нужда от **CAS** или

E₂: Има нужда от **RAS + CAS** или

E₃: Има нужда от **PRE + RAS + CAS**

F: Транзакцията се връща на процесора

$$\text{Латентност} = A + B + C + D + E + F$$

Действие на DRAM

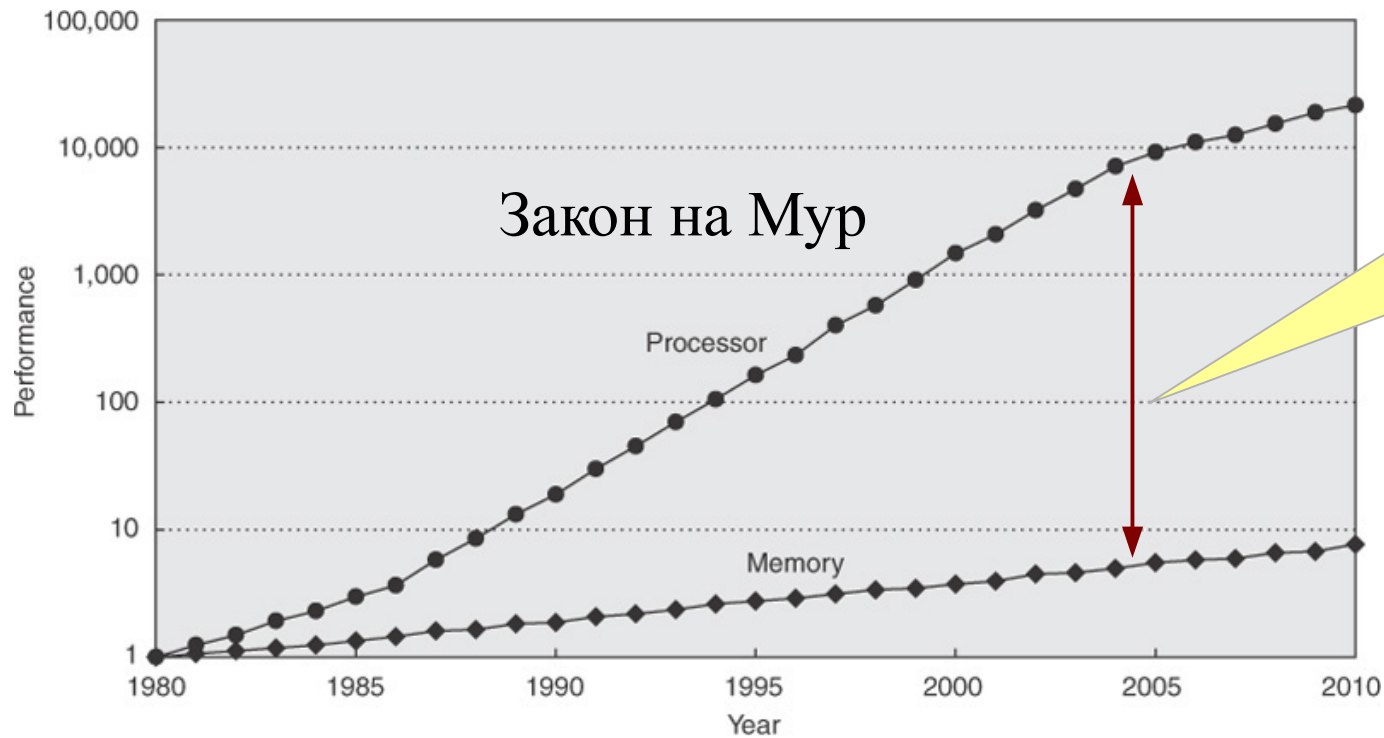
Три стъпки при четене/запис от дадена банка

- ❖ **Достъп до ред (RAS)**
 - ❖ Декодира адреса на реда, активира адресирания ред (често множество kV на ред)
 - ❖ Бит линиите споделят заряда с клетката за съхранение
 - ❖ Малка промяна в напрежението засечена от усилвателя маркира (latch) целия ред от битове
 - ❖ Усилвателят кара бит линиите да презаредят клетката
- ❖ **Достъп до колона (CAS)**
 - ❖ Декодира се адреса на колоната, за да събере малък брой маркирани битове (4, 8, 16, 32, зависещ от DRAM пакета)
 - ❖ При четене изпратените клетки се изпращат на изходните пинове
 - ❖ При запис се презареждат маркираните битове с желаната стойност
 - ❖ Може да има много достъпи до колони без друг достъп до ред (burst mode)
- ❖ **Презареждане (Precharge)**
 - ❖ Зарежда бит линиите с междинна стойност преди следващ RAS

При модерните памети всяка стъпка отнема около 20 ns

Производителност

Нараства с
около 50%
годишно!

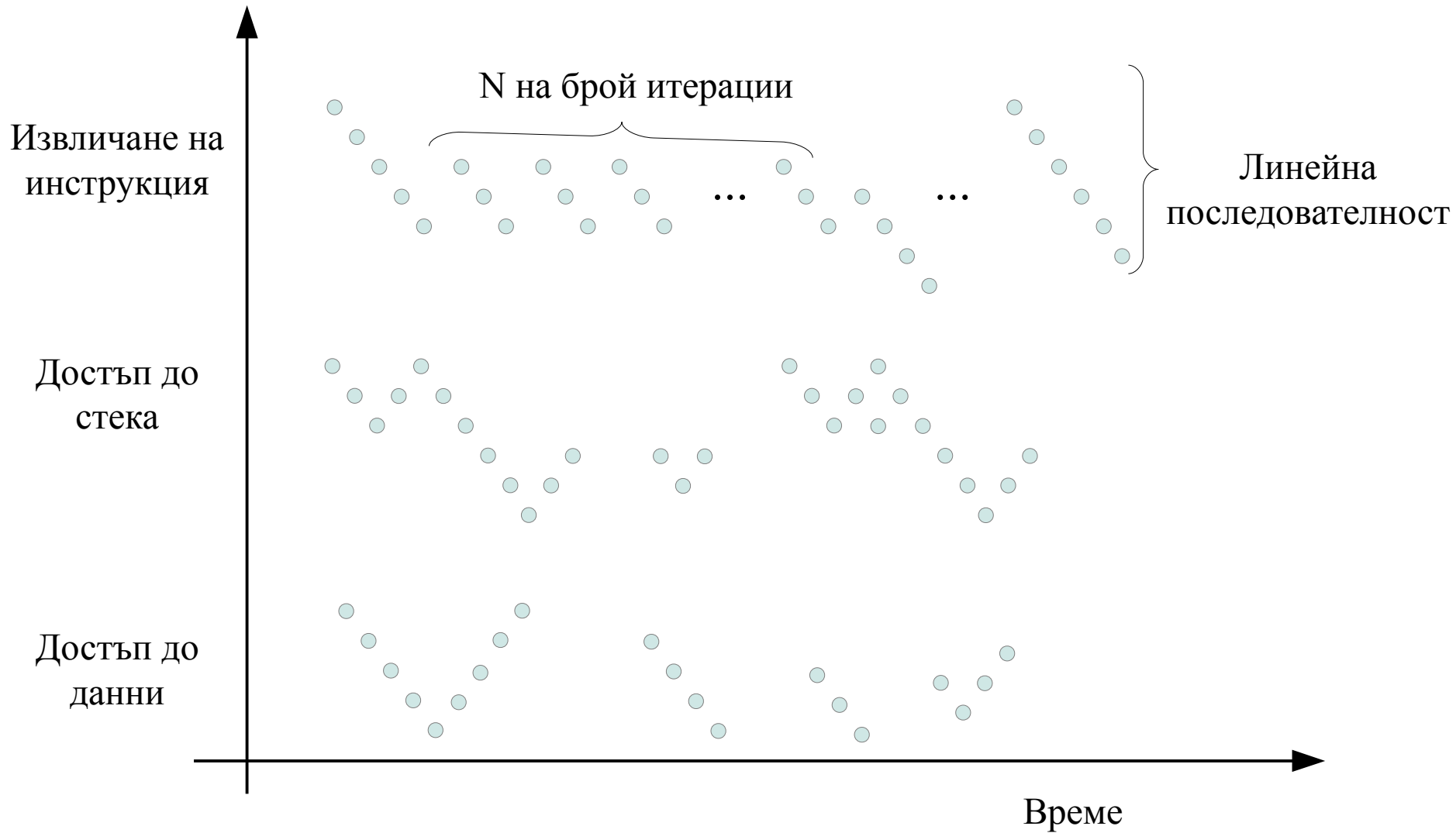
Памет на много нива

Идея: Прикриване на латентността чрез малки, бързи памети, наречени кешове

Кешовете са механизъм за прикриване на латентността, който се базира на емпиричното наблюдение, че начинът на достъп до паметта от процесора е добре предвидим.

Често срещани шаблони за достъп

Предвидими шаблони за достъп

Две предвидими свойства на достъпа до паметта

- ❖ **Времева локалност (Temporal Locality)**

Ако се достъпи даден адрес, то е много вероятно да се достъпи пак в близко бъдеще

- ❖ **Пространствена локалност (Spatial Locality)**

Ако се достъпи даден адрес, то е много вероятно околните адреси да се достъпват в близко бъдеще

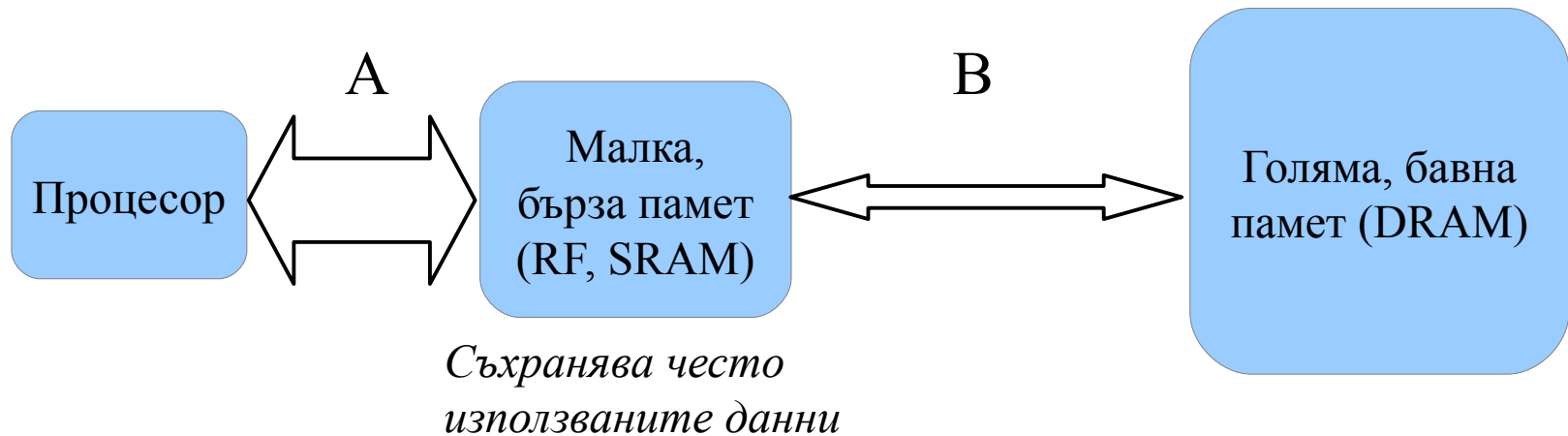
Кеш памети

Кеш паметите използват двата вида предсказуемост:

- ❖ Използват временната локалност като запомнят скоро достъпваните адреси
- ❖ Използват пространствена локалност като извличат блокове от данни около скоро достъпваните адреси

Йерархия от памет

- ❖ Размер: Регистър \ll SRAM \ll DRAM
- ❖ Латентност: Регистър \ll SRAM \ll DRAM
- ❖ Пропускателна способност: на чипа \gg извън чипа

При достъп до данни

- ❖ Попадение (hit) (данните са в бързата памет)
- ❖ Пропуск (miss) (данните не са в бързата памет)

Бързата памет е ефективна само когато проп. способност $B \ll A$

Управление на йерархията от памет

Малка бърза памет, например регистри

- ❖ Адресът се съдържа в инструкцията
- ❖ Реализирана като съвкупност от регистри (registry file)

Хардуерът може да прави неща „зад гърба“ на софтуера, например управление на стека или преименуване на регистри

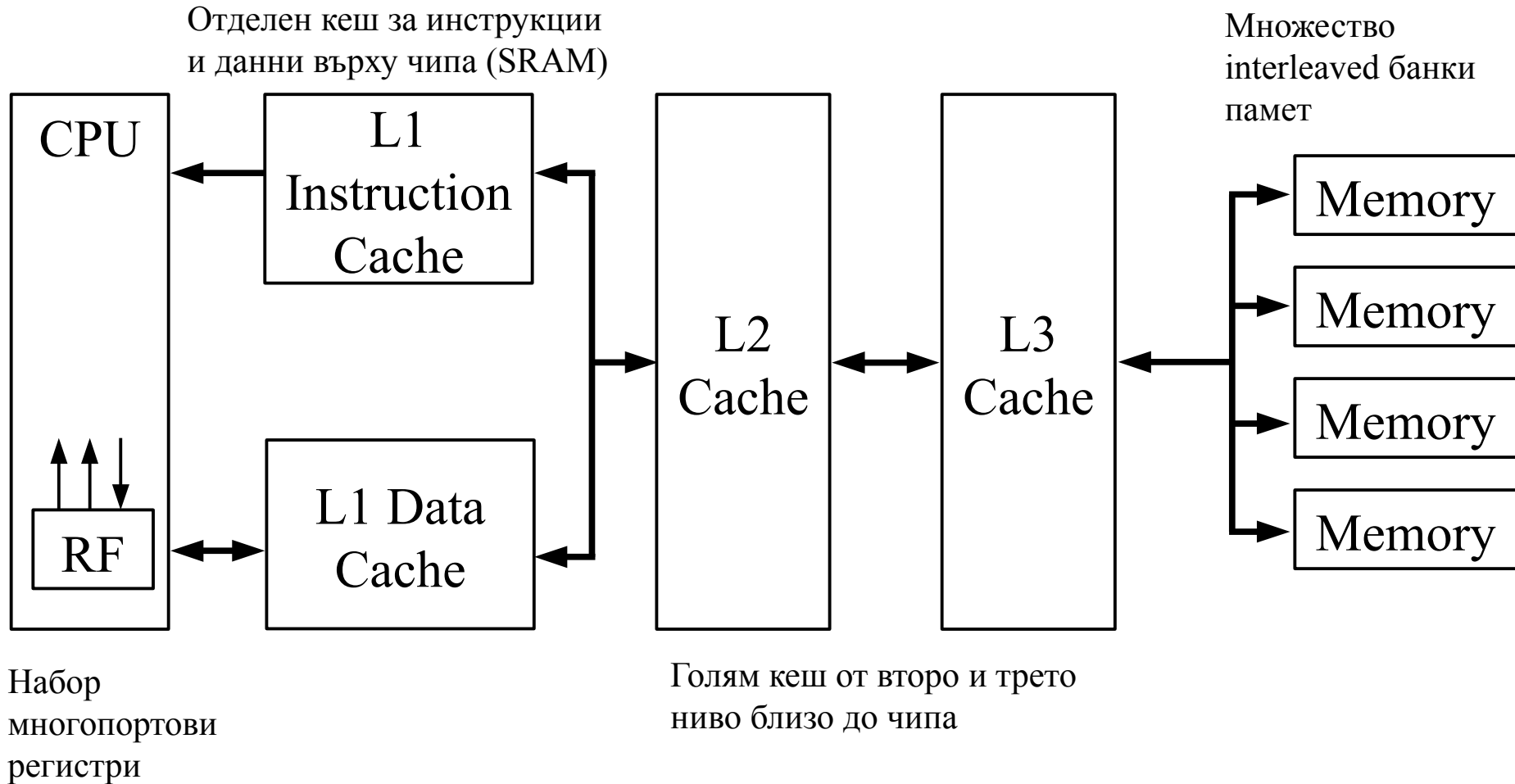
Голяма бавна памет

- ❖ Адресът се изчислява от стойностите в регистър
- ❖ Реализирана като йерархия от кешове

Хардуерът решава какво да съхрани в по-бързата памет. Софтуерът може да „подказва“, например не кеширай или извлечи предварително

Типична йерархия от памети (2012)

Терминология при йерархията от памет

❖ Попадение (hit)

Данните са в някой блок на бързата памет

❖ Процент попадания (hit rate)

Съотношението на достъпа до бързата памет и общия брой достъпи

❖ Време на попадение (hit time)

Времето, което отнема да се извлече заявката в бързата памет. Състои се от време за достъп до бързата памет и времето за определяне дали е попадение или пропуск

❖ Пропуск (miss)

Данните трябва да се извлекат от по-бавната памет

❖ Процент пропуски (miss rate)

Процент пропуски = $1 - \text{процентът попадания}$

❖ Наказание при пропуск (miss penalty)

Времето, за което се замества блок в бързата памет с намерения блок и се доставя до процесора

❖ Времето на попадение \ll Наказанието при пропуск

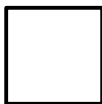
Проблеми при йерархията от памет

- ❖ Идентификация на блок
 - ❖ Как се намира блокът, ако е в по-близката (по-бърза) памет?
Tag/Block
- ❖ Слагане на блок
 - ❖ Къде може да се сложи блок в по-близката (по-бързата) памет?
Пълна асоциативност, Множествена асоциативност, Директно съпоставяне
- ❖ Заместване на блок
 - ❖ Кой блок трябва да се замени при пропуск?
Произволен, LRU
- ❖ Стратегия за запис
 - ❖ Какво става при запис
Write back, Write through (с Write buffer)

Кеш, използващ директно съпоставяне

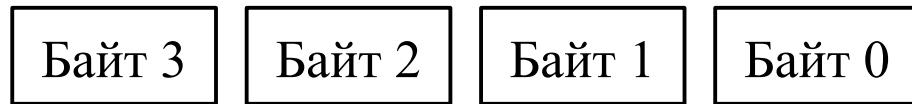
Бит за валидност

Кеш таг

Кеширани данни

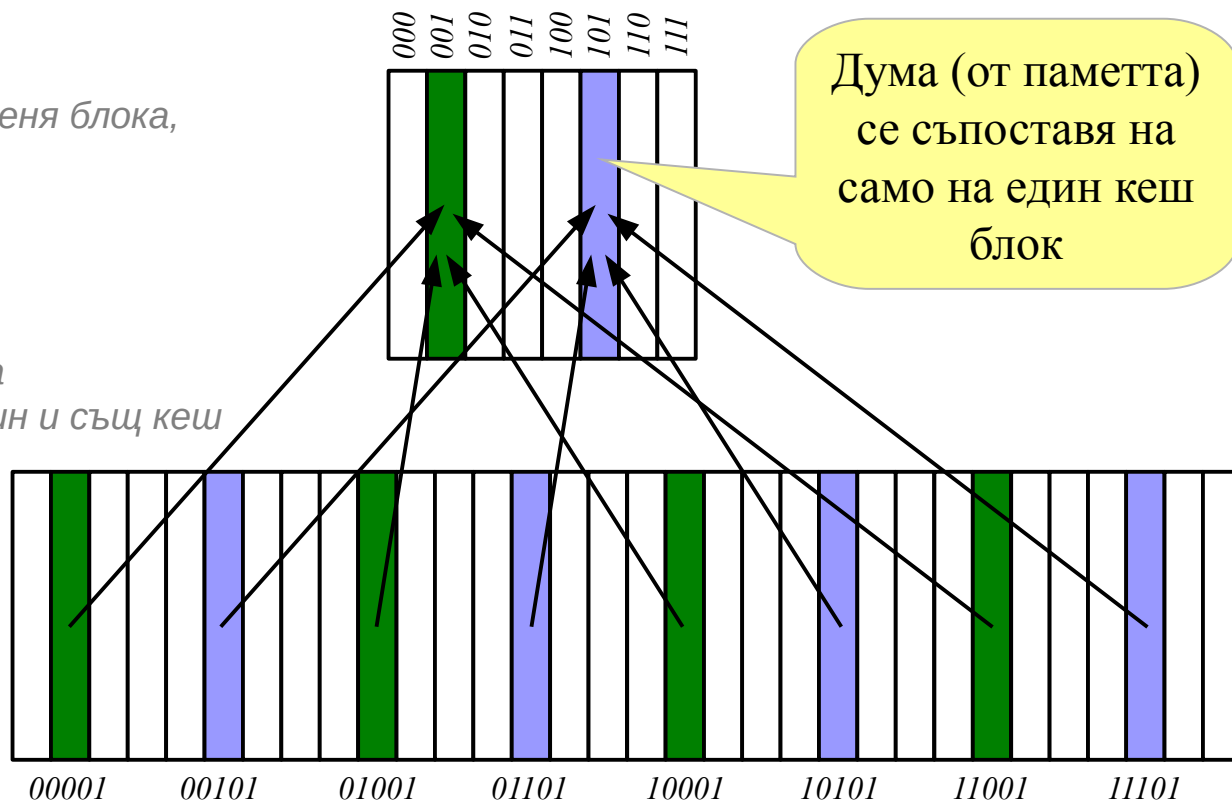

❖ Ефект Пинг Понг

Най-лошият случай е да се заменя блока, последван от пропуск

❖ За да се намалят пропуските

*Увеличаваме размера на кеша
Множество стойности за един и същ кеш индекс*

Адресът в кеша = (Адресът на блока) modulo (Броят кеш блокове)

Достъп до кеша

Размерът на кеша зависи от

- ❖ Броя кеш блокове
- ❖ Броя битове в адреса
- ❖ Размера на думата

Например

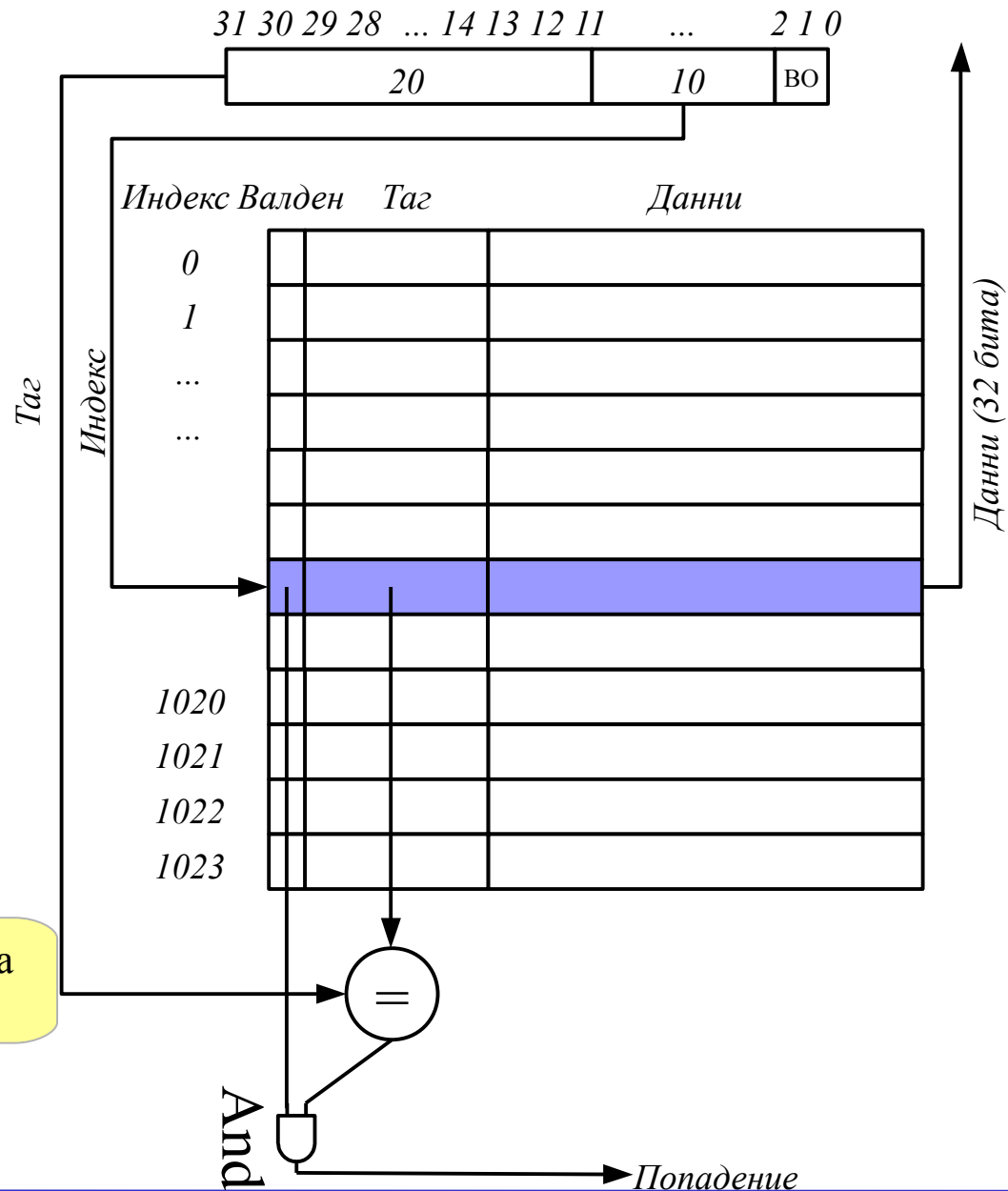
- ❖ При n-битов адрес, 4-байтова дума и 1024 кеш блока
- ❖ Размерът на кеша = $1024[(n-10-2) + 1 + 32]$ бита

Брой кеш блокове

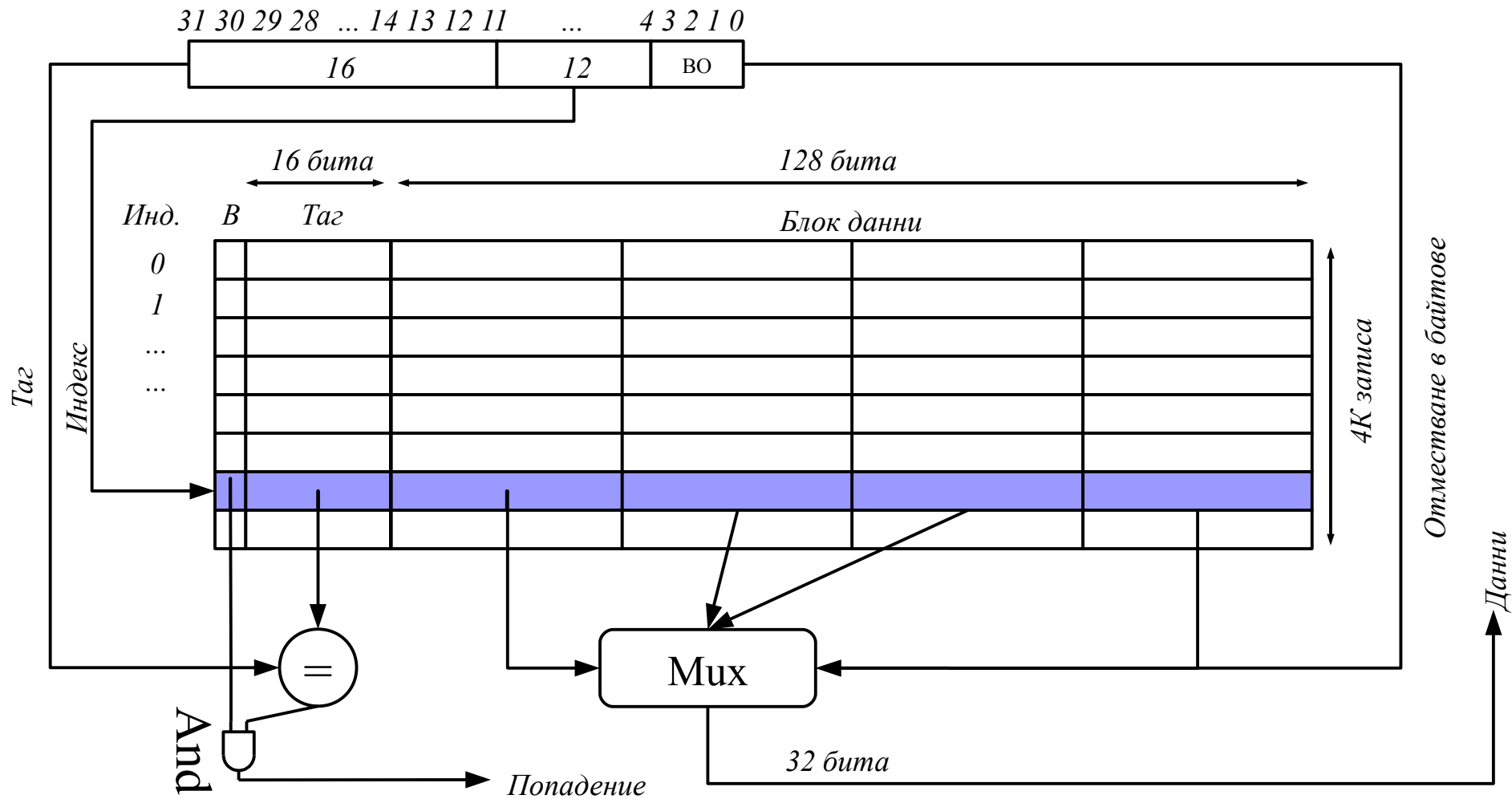
Таг

Размер на думата

Валидност

Достъп до кеша

- ❖ Възползва се от пространствената локалност
- ❖ Адресът в кеша = (Адресът на блока) modulo (Броят кеш блокове)
- ❖ Адресът на блока = (Адресът на байта) / (Байтове на блок)

Определяне на размера на блоковете

По-големи блокове данни се възползват по-добре от пространствената локалност, НО:

- ❖ По-големи блокове означава по-голямо наказание при пропуск

Повече време за запълване на блок

- ❖ Ако размерът на блока е прекалено голям в сравнение с размера на кеша, то процентът пропуски се повишава

Прекалено малко кеш блокове (блокове от данни в кеша)

Средното време за достъп =

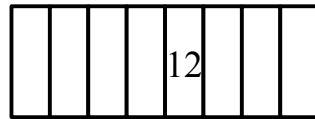
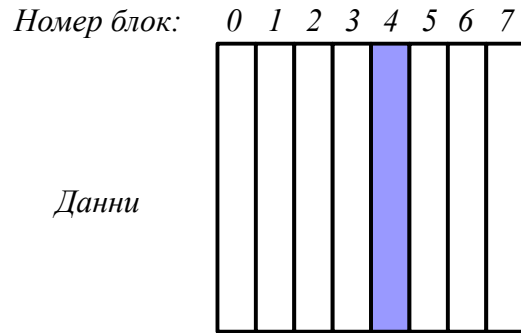
Времето за попадение * (1 – Процентът пропуски) +
Наказанието за пропуск * Процентът пропуски

Местоположение на блоковете

Хардуерна сложност

Оползотворяване на кеша

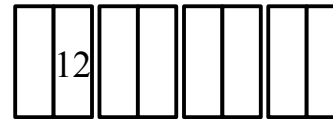
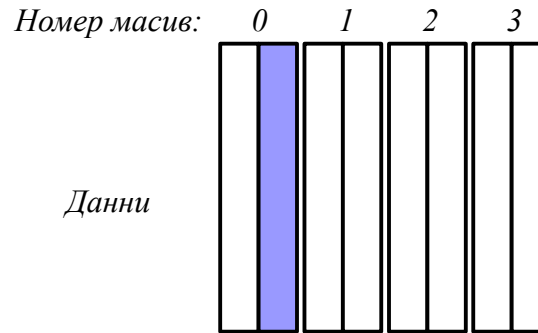
Кеш с директно съпоставяне

Блок 12 може да бъде поставен:

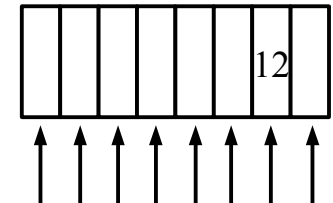
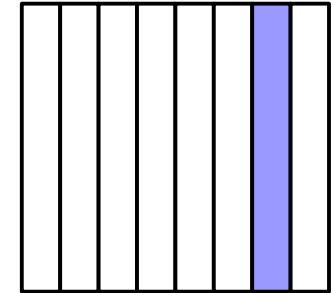
$$12 \bmod 8 = 4$$

Кеш с множествена асоциативност

$$12 \bmod 4 = 0$$

Кеш с пълна асоциативност

- ❖ Номерът на масив = (Номерът на блок) modulo (Броя на масиви в кеша)
- ❖ Повишената гъвкавост на поставянето на блокове намалява вероятността от пропуски

Управление на пропуските

- ❖ Пропуски при четене винаги извлича блокове от паметта – Политика на заместване
- ❖ При запис трябва внимателна поддръжка на консистентността на кеша и оперативната памет(ОП) – Политики на запис

Видове пропуски

❖ Студен пропуск

При първи достъп до данните

- ❖ Предварително извличане може да намали забавянето

❖ Пропуск породен от капацитета

Предходният запис е бил премахнат, защото прекалено много други данни са били достъпвани. Множеството работни данни е прекалено голямо

- ❖ Реорганизиране на алгоритъма да преизползва данните преди да се премахнат от кеша
- ❖ В противен случай предварително извличане

❖ Пропуск при конфликти

Много данни се съпостават на едно и също място в кеша, което довежда до премахване дори и когато кеша не е пълен

- ❖ Реорганизиране на данните и/или изместване на масивите

Видове пропуски

❖ Пропуск True Sharing

Нишка в друг процесор е използвала данните и те са преместени в друг кеш

- ❖ Минимизиране на споделянето/заклучването

❖ Пропуск False Sharing

Другия процесор е използвал други данни в същия запис в кеша и записът е бил преместен

- ❖ Изместване (падинг) на данните и осигуряване на заключени структури да не попадат в кеша

Политики на заместване на ел. от кеша

При асоциативен кеш, кой блок памет трябва да се замени когато множеството се напълни?

- ❖ Произволен
- ❖ Най-рядко използваният (Least Recently Used)
 - ❖ Състоянието трябва да бъде обновявано при всеки достъп
 - ❖ Реализацията има смисъл при кешове с малки множества на асоциативност (2, 4 мн.)
 - ❖ Псевдо LRU (като двоично дърво или чрез битове) (4, 8 мн.)
- ❖ First In First Out aka Round-Robin (високо асоц. Кешове)
- ❖ Not Least Recently Used (NLRU)
 - ❖ FIFO с изключение за най-често използвания блок

Политики на заместване на ел. от кеша

❖ Тривиално при директното съпоставяне

Асоциативност Размер	2 асоциативен		4 асоциативен		8 асоциативен	
	LRU	Произв.	LRU	Произв.	LRU	Произв.
16 KB	5.2%	5.7%	4.7%	5.3%	4.4%	5.0%
64 KB	1.9%	2.0%	1.5%	1.7%	1.4%	1.5%
256 KB	1.15%	1.17%	1.13%	1.13%	1.12%	1.12%

Емпиричните резултати показват, че с увеличаване на размера на кеша се намалява значението на политиката на заместване

Политики за запис

- ❖ При попадение

- ❖ Write through: запис в кеша и ОП

- По-голям трафик, но по-лесна синхронизация и кохерентност на кеша с паметта*

- ❖ Write back: запис само в кеша

- Записва се в паметта само когато блока се извади от кеша. Поддържа се „мръсен“ (dirty) бит, чрез който се намалява трафика*

- ❖ При пропуск

- ❖ No write allocate: запис само в ОП

- ❖ Write allocate (ака извличане при запис)

- ❖ Хибридни

- ❖ Write through and no write allocate

- ❖ Write back with write allocate

Прост кеш. Начални условия.

- ❖ 32Кб, директно съпоставяне, 64 байтови линии (512 записа)
- ❖ Достъп до кеша – един цикъл
- ❖ Достъп до паметта – 100 цикъла
- ❖ Думата е 1 байт

Начини на достъп. Примери

```
#define S ((1<<20)*sizeof(int))
int A[S];

for(i=0; i<S; i++)
    Read A[i];
```

Достъп до данните:

- ❖ Четене на нов запис
- ❖ Четене на останалата част от записа
- ❖ Преместване на следващия запис

$\text{sizeof(int)} = 4$

16 елемента на запис(линия)

15 от всеки 16 са попадения

Общо време за достъп:

$15*S/16+100*S/16$

Какъв вид локалност?

Пространствена

Какви видове пропуски?

Студени

Начини на достъп. Примери

```
#define S ((1<<20)*sizeof(int))
int A[S];

for(i=0; i<S; i++)
    Read A[0];
```

Достъп до данните:

❖ Четене A[0] всеки път

sizeof(int) = 4

S броя четене

Всички достъпи (без първия) са попадения

Общо време за достъп:

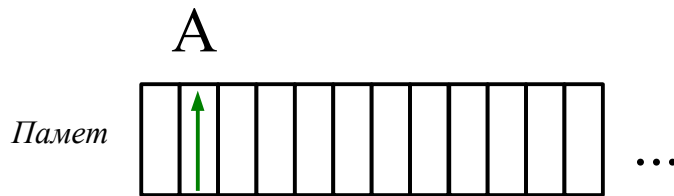
100 + S-1

Какъв вид локалност?

Временна

Какви видове пропуски?

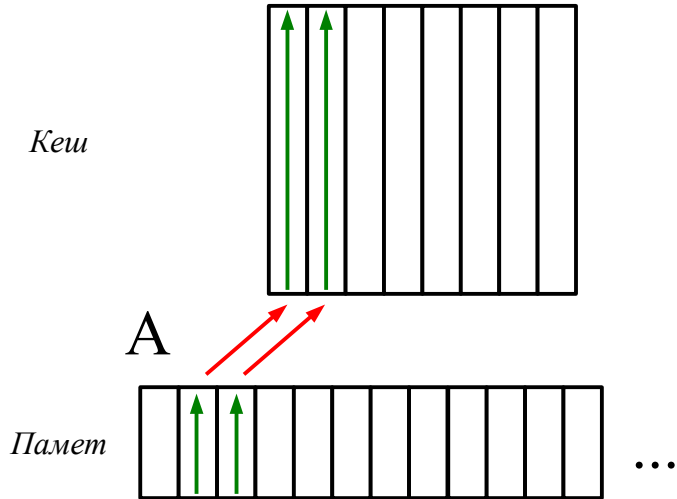
Студени

Начини на достъп. Примери

```
#define S ((1<<20)*sizeof(int))
int A[S];

for(i=0; i<S; i++)
    Read A[i % (1<<N)];
```


Достъп до данните:

- ❖ Четене на началния сегмент на А много пъти

S броя четене

$4 \leq N \leq 13$

Един пропуск за всеки достъпен запис. Останалите са попадения.

Достъпени записи:

2^{N-4}

Общо време за достъп:

$2^{N-4} * 100 + S - 2^{N-4}$

Какъв вид локалност?

Временна, пространствена

Какви видове пропуски?

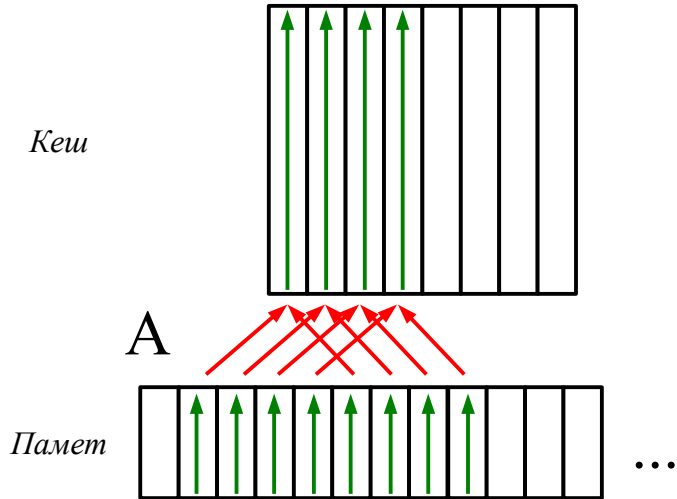
Студени

Начини на достъп. Примери

```
#define S ((1<<20)*sizeof(int))
int A[S];

for(i=0; i<S; i++)
  Read A[i % (1<<N)];
```


Достъп до данните:

- ❖ Четене на началния сегмент на A много пъти

S броя четене

$N \geq 14$

Един пропуск за всеки достъпен запис. Останалите са попадения.

Общо време за достъп:

$15 \cdot S / 16 + 100 \cdot S / 16$

Какъв вид локалност?

Пространствена

Какви видове пропуски?

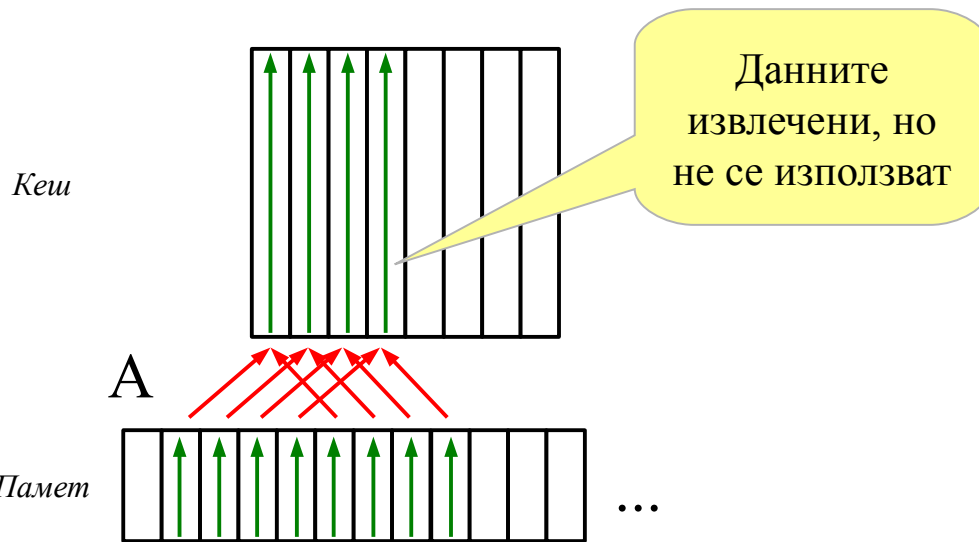
Студени, в капацитета

Начини на достъп. Примери

```
#define S ((1<<20)*sizeof(int))
int A[S];

for(i=0; i<S; i++)
  Read A[(i*16) % (1<<N)];
```


Достъп до данните:

- ❖ Четене на всеки 16-ти елемент от началния сегмент на A много пъти

S броя четене

$N \geq 14$

Първи достъп до запис – пропуск.

Общо време за достъп:

$100 * S$

Какъв вид локалност?

Никаква

Какви видове пропуски?

Студени, в капацитета

Начини на достъп. Примери

```
#define S ((1<<20)*sizeof(int))
int A[S];

for(i=0; i<S; i++)
    Read A[random() %S];
```

Достъп до данните:

- ❖ Четене на произволни елементи от A

S броя четене

Вероятност за попадение в кеша = $8\text{Кб}/1\text{Гб} = 1/256$

Общо време за достъп:

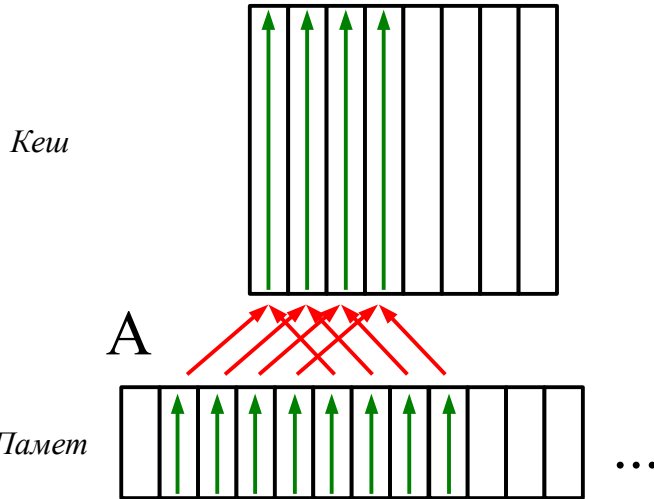
$S * 255/256 * 100 + S * 1/256$

Какъв вид локалност?

Почти никаква

Какви видове пропуски?

Студени, в капацитета, конфликти

Множествено асоц. кеш. Начални условия.

- ❖ 32Кб, двуасоциативен, 64 байтови линии 256 множества
- ❖ Много линии на множество, наричани пътища (way)
- ❖ Всяка дума от паметта се съпоставя на специфичен масив
- ❖ Думата е 1 байт

Начини на достъп. Примери

```
#define S ((1<<19)*sizeof(int))
int A[S];
int B[S];

for(i=0; i<S; i++)
    Read A[i], B[i];
```

Достъп до данните:

- ❖ Четене на елементи от A и B последователно

S броя четене

A и B се презастъпват в един и същи път, но има достатъчно линии

Общо време за достъп:

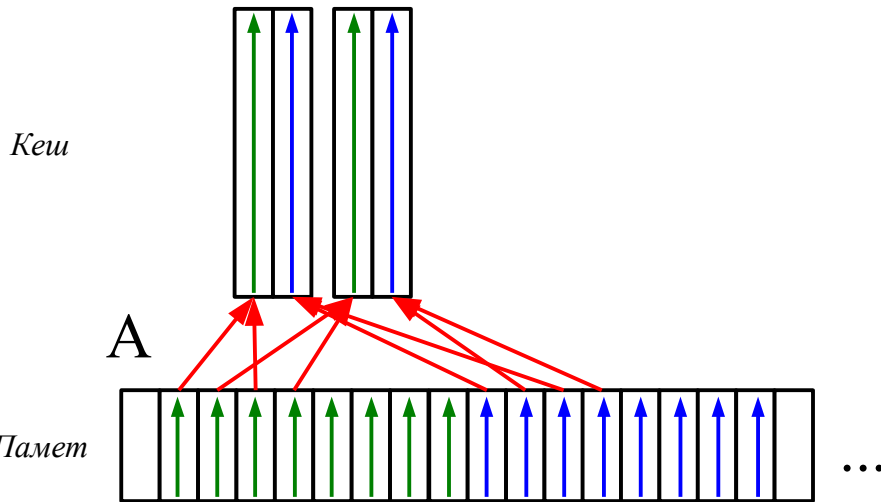
$$2*(15/16*S+1/6*S*100)$$

Какъв вид локалност?

Пространствена локалност

Какви видове пропуски?

Студени

Начини на достъп. Примери

```
#define S ((1<<19)*sizeof(int))
int A[S];
int B[S];
int C[S];

for(i=0; i<S; i++)
    Read A[i], B[i], C[i];
```

Достъп до данните:

- ❖ Четене на елементи от A и B последователно

S броя четене

A и B се презастъпват в един и същи път, но няма достатъчно линии

Общо време за достъп (с LRU):

$3*S*100$

Какъв вид локалност?

Пространствена локалност

Какви видове пропуски?

Студени, конфликти

